

HİNDİSTAN'IN AFRIKA POLİTİKASINDA DİASPORALARIN YERİ VE AVRUPA BİRLİĞİ'NİN ROLÜ*

THE ROLE OF DIASPORAS AND THE EUROPEAN UNION IN INDIA'S AFRICA POLICY

Ferhat Çağrı ARAS**

Öz: Afrika ülkelerindeki Hint diasporası, son dönemlerde Hindistan'ın dış politikasında önemli bir yer edinmeye başladı. Bu ilişki, geleneksel olarak Hindistan'ın ekonomi politikaları ve kültürel ilişkileri üzerinde de etkili olmaya başlamıştır. Özellikle, Afrika ülkelerinin Hindistan'ın artan enerji talebi ve liberalleşen politikalarıyla ekonomik bir partner olarak daha da önem kazandığı görülmektedir. Ayrıca, özellikle son dönemde Çin'in yükselişi gibi uluslararası küresel düzende değişimler, Hindistan ve Avrupa Birliği (AB) gibi aktörleri bir araya getirerek Hindistan'ın Afrika ülkeleri ile olan ilişkilerine derinleşmesine etki etmeye başlamıştır.

Bu makalede, Hindistan'ın Afrika politikasının tarihsel gelişimi, Hindistan ile Afrika ülkeleri arasındaki ilişkilerde AB'nin rolü ve son dönemdeki ilişkilerde diasporaların etkisi analiz edilmiştir. Tarihsel araştırma yöntemleri bağlamında nitel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen analizler, Hindistan'ın Afrika ülkeleri ile stratejik ittifaklarını anlamak ve Avrupa Birliği'nin bu süreçteki rolünü vurgulamak açısından önemlidir.

Afrika kıtası, Hindistan'ın dış politikasında tarih boyunca önemli bir rol oynamıştır. Ancak, uzun süre boyunca bölgenin ekonomik açıdan dikkate alınmaması, Hindistan'ın bu bölgeye olan ilgisini sınırlı tutmuştur. 2000 yılında Hindistan ve AB arasındaki stratejik ortaklık anlaşmasıyla birlikte bu durum değişmeye başlamıştır. Günümüzde, uluslararası alanda her iki bölge de ortak çıkarlar peşinde koşmakta ve özellikle Çin'in yükselişi gibi faktörler, Avrupa Birliği ülkeleri ve Hindistan arasında daha yakın ilişkilerin gelişmesini teşvik etmektedir. Bu bağlamda, makalede hem tarihsel analizlere hem de güncel verilere dayanılarak elde edilen bulgular, Hindistan'ın Afrika politikasındaki değişen dinamikleri anlamak için kapsamlı bir bakış sunmaktadır. Makalede, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak literatür taraması yapılmış ve mevcut akademik kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca, Hindistan ve AB'nin Afrika politikalarındaki güncel gelişmeler ve ilişkiler üzerine çeşitli analitik yaklaşımlar kullanılarak bir değerlendirme yapılmıştır. Bu analizler ile, Hindistan'ın Afrika'daki stratejik konumunu anlamak ve gelecekteki politika önerileri geliştirmek için temel oluşturmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afrika, Hindistan, Diaspora, Hint Diasporası, Dış politika

Abstract: The Indian diaspora in African countries has recently gained significant prominence in India's foreign policy. This relationship has traditionally influenced India's economic policies and cultural relations. African countries have become increasingly important as economic partners for India due to its rising energy demands and liberalisation policies. Moreover, changes in the international global order, such as the recent rise of China, have deepened India's relations with African countries by bringing together actors such as India and the European Union.

*Geliş Tarihi: 28.04.2024, Kabul Tarihi: 11.06.2024. DOI: 10.54132/akaf.1474893

** Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-mail: ferhatcagriaras@ktu.edu.tr ORCID: 0000-0003-2108-1981

This article analyses the historical development of India's Africa policy, the role of the diaspora in India's relations with African countries, and the impact of the European Union (EU) on recent relations. The analyses, conducted using qualitative research methodologies within the framework of historical research methods, are important for understanding India's strategic alliances with African countries and highlighting the role of the European Union in this process.

Throughout history, the African continent has played an important role in India's foreign policy. For a long time, however, India's interest in the region was limited due to economic neglect. The signing of the Strategic Partnership Agreement between India and the European Union in 2000 marked the start of a shift in this status. Today, both regions share common interests in the international arena, and factors such as the rise of China are encouraging closer relations between Europe and India. In this context, the article's findings, based on both historical analysis and contemporary data, provide a comprehensive overview of the changing dynamics in India's Africa policy. In this article, a literature review was conducted using qualitative research methods and existing academic sources were analysed. In addition, it assesses current developments in India's and the EU's Africa policy through a range of analytical frameworks. These analyses aim to provide a foundation for understanding India's strategic position in Africa and for developing future policy recommendations.

Keywords: Africa, India, diaspora, Indian diaspora, foreign policy

Giriş

Afrika ile Hint diasporası arasındaki ilişki, uzun bir tarihe dayanmaktadır. Bu ilişki, yüzyıllar öncesine dayanan köklere sahip olan Hint diasporasının, Afrika'nın çeşitli bölgelerine yayılmasıyla şekillenmiştir. İlk dönemlerde Sudan ve Somali gibi ülkelerde yaşayan Hint kökenli insanlar, yerel topluluklarla iç içe geçmiş ve ayrı bir kimlik oluşturmadan varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bazıları ise ticaret amacıyla bu topraklara gitmiş ve burada kalıcı bir yerleşim yeri edinmiştir. Ancak, Hint diasporasının Afrika'daki konumuyla ilgili eksiklikler, tarihsel bağlamın net bir şekilde belirlenmesini zorlaştırmaktadır.

Afrika kıtası, geleneksel olarak Hindistan'ın dış politikasında tarih boyunca önemli bir yere sahiptir. Hindistan'daki hükümetler, Afrika ülkelerindeki sömürgecilik karşıtı bağımsızlık hareketlerini desteklemiş, Bağlantısızlar Hareketi ve G7'de bu ülkelerle yakın iş birliği içinde olmaya çalışmıştır. Ancak ekonomik açıdan Afrika kıtası, Hindistan'ın ekonomi politikalarının güçlü bir iç odağa sahip olması sebebiyle uzun süre Hindistan'ın ilgisini çekmemiştir. Hindistan'ın 1991 sonrası liberal politikalarına kadar Afrika, özellikle Hindistan'ın artan enerji talebinin de bir getirisiyle, ekonomik bir partner olarak görülmedi. Daha doğrusu enerji talebinin düşük olduğu dönemlerde bu bölge bir ekonomik partner olarak Avrupalı devletler tarafından yönlendirilmedi. 2000 yılında Hindistan ve Avrupa Birliği'nin stratejik bir ortaklık üzerine anlaşması sonrasında siyasi, ekonomik, teknolojik, kültürel ve askeri iş birlikleri, Hindistan lehine genişletilmeye başlandı.

Günümüzde uluslararası alanda her iki bölge de Birleşmiş Milletler (BM) reformları, kurallara dayalı bir uluslararası düzenin sürdürülmesi ve çok taraflı kurumların

güçlendirilmesi gibi ortak çıkarlar peşinde koşmaktadırlar. Küresel düzeyde, Çin'in yükselişi ve bunun sonucunda uluslararası düzende meydana gelen değişiklikler, Avrupa ve Hindistan için önemli bir meydan okumayı da beraberinde getirmektedir. Bu durum da iki tarafı birbirine yakınlaştırmaktadır. Avrupa Birliği'ndeki birçok devlet uzun zamandır Çin'i her şeyden öte en önemli ekonomik ortaklarından birisi olarak görüyordu. Ancak Çin, kritik altyapı sektörlerinde hizmet veren Avrupalı firmaları devralıp, bu firmalar ile pazardaki etkinliğini gün geçtikçe geri dönüşü olmayacak bir şekilde artırması sonrasında, Çin'in Kuşak ve Yol Projesi (BRI) himayesi altındaki ekonomik faaliyetleri Avrupalı devletler tarafından da eleştirel bir tutum takınılması ile sonuçlandı. Hindistan, Çin'i 2017'deki Doklam krizinden bu yana bir rakipten de öte bir tehdit olarak görüyor. Bölgesel meseleler söz konusu olduğunda da Hindistan bu sebepten ötürü Çin'i dengelemek adına bölgede gerek ekonomik gerek ticari ya da askeri anlamda çeşitli ortaklık ya da ittifaklara dahil olmayı tercih etmektedir. Bugün Hindistan'ın Quad oluşumu içerisinde önemli bir rol üstlenmeye çalışmasında, Aukus'ta baskıcı olmasında, hatta Avrupa Birliği'nin ekonomi politikalarına tam entegrasyon olmaya çalışmasındaki en temel sebebin altında yatan motivasyon da budur.

Günümüzde Afrika'daki Hint diasporası, geçmişle bağlantılı olmayan bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Bu durum, sözlü geleneklerin ötesinde somut delillerin bulunmaması ve geçmiş ile günümüz arasındaki etkileşimin belirsizliğiyle açıklanabilir. Ancak, bu diasporanın varlığı ve önemi göz ardı edilemez. Hint diasporası, Afrika'daki ekonomik, kültürel ve siyasi alanlarda etkili bir rol oynamaktadır. Özellikle, diasporanın Hindistan ile Afrika arasındaki ilişkileri güçlendirmesi ve kıtadaki kalkınmaya katkı sağlaması önemlidir. Bu bağlamda, Hint diasporası her iki bölge arasında köprü görevi görmektedir. Bu açıdan baktığımızda, Hindistan ve AB arasındaki iş birliğinin, özellikle ekonomik ve ticari alanlarında yoğunlaştığını görebiliriz. 2000 yılında Hindistan ve Avrupa Birliği arasında imzalanan Stratejik Ortaklık Anlaşması, bu iş birliğinin önemli bir göstergesidir. Hindistan, AB ile birlikte Afrika kıtasında çeşitli projeler yürütmekte ve bu iş birliği, ekonomik kalkınma ve enerji güvenliği konularında önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, Hindistan ve AB'nin Afrika'daki sağlık ve eğitim alanlarında ortak projeler yürütmesi, bu iş birliğinin somut örneklerindedir (Jain vd, 2017:6).

Bu bağlamda bu makale, üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hindistan'ın Afrika ülkeleri ile ilişkilerinde değişen dinamikler ve Hindistan ile AB arasındaki küresel stratejik ortaklığın gelişimi ve bu gelişimin Hindistan'ın Afrika ülkeleri ile ilişkilerine etkileri tartışılmaktadır. İkinci bölümde, Hindistan ve Afrika ülkeleri arasındaki ilişkilere tarihsel bir bakış sunulmakta ve Hint diasporalarının Afrika'daki yayılım izleri ele alınmaktadır. Makalenin son bölümünde ise son dönemde Hindistan'ın Afrika ülkeleri ile ilişkilerinde diasporaların konumu güncel veriler eşliğinde analiz edilmiştir. Son yıllarda, Hindistan'ın Afrika politikasında diasporanın rolünün giderek arttığı üzerine literatürde birçok tartışma mevcuttur. Özellikle, Hindistan'ın

Afrika'daki ekonomik ve siyasi çıkarlarını desteklemek amacıyla diasporayı aktif bir şekilde kullanması bu literatürdeki genel çıkarım olarak nitelendirilebilir. Bu durum, Afrika'nın Hindistan ile olan ilişkilerinde yeni bir dönemin başladığını göstermektedir. Bu çalışmada, Afrika ile Hint diasporası arasındaki ilişkinin derinlemesine incelenmesi ve bu ilişkinin her iki bölge için sağladığı fırsatların ortaya konması amaçlanmaktadır. Bu şekilde, diasporanın potansiyeli daha iyi anlaşılabilir ve ilişkilerin daha da güçlendirilmesine katkı sağlanabilir. Ayrıca bu makale, Afrika ülkeleri ile Hindistan arasındaki ilişkilerde Hint diasporasının etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu ilişkinin kökenlerini ve evrimini anlamak için tarihî araştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Ayrıca, karşılaştırmalı analizler ve literatür taraması yapılarak bu ilişkinin kültürel ve tarihsel bağlamı derinlemesine incelenmiştir. Makalede, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak literatür taraması yapılmış ve mevcut akademik kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca, Hindistan ve AB'nin Afrika politikalarındaki güncel gelişmeler ve ilişkiler üzerine çeşitli analitik yaklaşımlar kullanılarak bir değerlendirme yapılmıştır. Bu analizlerin, Hindistan'ın Afrika'daki stratejik konumunu anlamak ve gelecekteki politika önerileri geliştirmek için temel oluşturması amaçlanmıştır.

1. Afrika ile İlişkilerde Stratejik İttifaklar: AB'nin Hint Dış Politikasındaki Yeri

Afrika kıtası geleneksel olarak Hindistan'ın dış politikasında tarih boyunca önemli bir yere sahip olmuştur. Hindistan'daki hükümetler, Afrika ülkelerindeki sömürgecilik karşıtı bağımsızlık hareketlerini desteklemiş, Bağlantısızlar Hareketi ve G7'de bu ülkelerle yakın iş birliği içinde olmaya çalışmıştır. Ancak ekonomik açıdan Afrika kıtası, Hindistan'ın ekonomi politikalarının güçlü bir iç odağa sahip olmaması sebebiyle uzun süre Hindistan'ın ilgisini çekmemiştir. Hindistan'ın 1991 sonrası liberal politikalarına kadar Afrika, özellikle Hindistan'ın artan enerji talebinin de bir getirisiyle, ekonomik bir partner olarak görülmedi. Daha doğrusu enerji talebinin düşük olduğu dönemlerde bu bölge bir ekonomik partner olarak Avrupalı devletler tarafından yönlendirilmedi (Wagner, 2019: 4). 2000 yılında Hindistan ve Avrupa Birliği'nin stratejik bir ortaklık üzerine anlaşması sonrasında siyasi, ekonomik, teknolojik, kültürel ve askeri iş birlikleri, Hindistan lehine genişletilmeye başlanmıştır.

Günümüzde uluslararası alanda her iki bölge de Birleşmiş Milletler (BM) reformları, kurallara dayalı bir uluslararası düzenin sürdürülmesi ve çok taraflı kurumların güçlendirilmesi gibi ortak çıkarlar peşinde koşmaktadırlar. Küresel düzeyde, Çin'in yükselişi ve bunun sonucunda uluslararası düzende meydana gelen değişiklikler, Avrupa ve Hindistan için önemli bir meydan okumayı da beraberinde getirmektedir. Bu durum da iki tarafı birbirine yaklaştırmaktadır. Avrupa Birliği'ndeki birçok devlet uzun zamandır Çin'i her şeyden öte en önemli ekonomik ortaklarından birisi olarak görüyordu. Ancak Çin, kritik altyapı sektörlerinde hizmet veren Avrupalı firmaları devralıp, bu firmalar ile pazardaki etkinliğini gün geçtikçe geri dönüşü olmayacak bir şekilde artırması sonrasında, Çin'in Kuşak ve Yol Projesi (BRI) himayesi altındaki

ekonomik faaliyetleri Avrupalı devletler tarafından da eleştirel bir tutum takınılması ile sonuçlandı (Tokatlı, 2023: 286). Hindistan, Çin'i 2017'deki Doklam krizinden bu yana bir rakipten de öte bir tehdit olarak görmektedir. Bölgesel meseleler söz konusu olduğunda da Hindistan bu sebepten ötürü Çin'i dengelemek adına bölgede gerek ekonomik gerek ticari ya da askeri anlamda çeşitli ortaklık ya da ittifaklara dahil olmayı tercih etmektedir. Bugün Hindistan'ın Quad oluşumu içerisinde önemli bir rol üstlenmeye çalışmasında, Aukus'ta baskıcı olmasında, hatta Avrupa Birliği'nin ekonomi politikalarına tam entegrasyon olmaya çalışmasındaki en temel sebebin altında yatan motivasyon da budur (Aras - Kandemir, 2023: 410) .

Avrupa Birliği ve Hindistan'ın son 20 yılda stratejik olarak birbirine yakınlaşmasında bir dizi çıkarlar mevcuttur. İlk olarak Hint okyanusu her iki grup için de büyük bir stratejik öneme sahiptir. Dünyanın en büyük pazarı konumunda olan Avrupa Birliği, ana güzergahları arasında Hint Okyanusu'nun da bulunduğu dünya ticaretinin güvenli bir şekilde yapılmasında öncelikli çıkara sahiptir. Örneğin Afrika Boynuzu (Horn of Africa) olarak nitelendirilen bölgedeki açıklarda korsanların deniz iletişim yollarına yönelik tehdidi ya da bölgedeki jeostratejik nüfuz alanları için dünya üstündeki ekonomik rekabet, Almanya özelinde AB'nin çıkarlarını doğrudan etkilemektedir. Aynı durum küresel ekonomideki etkisini artırmak isteyen Hindistan için de geçerlidir. Ayrıca Hindistan, Orta Doğu ve Afrika'dan enerji ithalatına büyük ölçüde bağımlıdır. Bu nedenle Hint Okyanusu'ndaki güvenli nakliye yollarına da bağımlı durumdadır. Hindistan, Çin'in bölgede artan etkinliğine karşı koymak amacıyla birkaç yıldır Hint Okyanusu'ndaki ada devletleriyle çeşitli ortak paktlar ve güvenlik ortaklığı politikalarını uygulamaya sokmaya çalışmaktadır. İkinci olarak, Afrika'nın bazı bölgelerinde AB ve Hint politikalarının stratejik çıkarları arasında bir kesişme bulunmaktadır. AB karar alıcıları için Afrika'nın ekonomik kalkınması, göç akınlarının engellenmesi açısından da büyük önem arz etmektedir. Buna karşılık Afrika devletleri için de Hindistan, özellikle uluslararası örgütlerdeki ortaklar olarak siyasi bir öneme sahiptir. Hindistan'ın Afrika ile ekonomik ilişkileri önemli ölçüde gelişmiş olsa da Doğu Afrika Konfederasyonu'nun Çin ile de büyük stratejik ortaklıkları bulunmaktadır. Bu stratejik ortaklıklar da gerek BRI'nın Hint Okyanusu'ndaki etkisini artırması, gerekse de Çin'in bölgede ekonomik olarak kendine bağlayıcı yayılmacı politikaları sebebiyle Hindistan ve AB ülkelerine tehdit unsuru oluşturmaktadır.

AB ve Hindistan'ın Afrika'ya ilişkin ortak çıkarlarından bir diğeri de Afrika devletlerinin Çin'e aşırı siyasi ve ekonomik bağımlılığını önlemeye yönelik politikalarıdır. Ayrıca Hindistan ve AB için Afrika devletlerinin BM'deki oy varlığı, Güvenlik Konseyi'nde olası bir reform için önemlidir. Hindistan ve AB arasında daha yakın işbirliğine yönelik öneriler ve düzenlemeler 2008 yılında zaten yapılmıştı (Sandeep Dikshit, 2008). Bu düzenlemeler o dönemde eski sömürgeci güçlerle iş birliği yaparak kendi girişimlerini ve güvenilirliğini tehlikeye atmak isteyen Hindistan tarafından reddedilmişti. Bu nedenle Hindistan, Afrika'da Birleşik Krallık ya da Almanya yerine Brezilya ile iş birliği yapmayı gerektirdi, ki Çin'in BRI girişimine

karşılık olarak bu ikili ilişkilere çok boyutlu bir hal aldırılarak daha da genişletildi. Ancak Hindistan, kendi çıkarlarını takip etme konusunda Çin'e kıyasla çok daha az dış politika kaynağına sahiptir. Bu nedenle, Hindistan Başbakanı N. Modi'nin önderliğindeki hükümet, Çin'in BRI girişimine karşılık olarak 2014 yılından bu yana çeşitli ikili ve çok taraflı iş birliği biçimleri geliştirdi.

Hindistan, Çin'in Hint Okyanusu ve Doğu Afrika'yı da kapsayan Hint-Pasifik bölgesinde artan etkisine karşı koymak istemektedir. Hindistan'ın ABD, Japonya ve Avustralya ile artan ikili iş birliği çalışmaları bu çabanın bir parçasıdır. Dört devletin de 2017 yılındaki toplantıları ile tekrar başlayan süreç Çin'e açık bir sinyal göndermiş olsa da bu kurumun gelecekteki şekli ve yönü de halen belirsizliğini korumaktadır. 2017 yılında, hatta 2021 yılındaki görüşmelerde de Hindistan ve Japonya bir Asya-Afrika büyüme Koridoru (AAGC) oluşturma konusunda anlaşmıştı (Hardeep S. Puri - Hidetoshi Nishimura, 2017: 7). İki hükümette Çin'in etkisini azaltmak için Hint Okyanusu'na kıyaslı olan ülkelerde ve Afrika'da altyapı projelerini ilerletmeye çalışmaktadır. 2018 yılında Hindistan ve Fransa, Hint Donanması'nın Hint Okyanusu'ndaki Fransız tesislerini kullanmasına olanak tanıyan bir anlaşma imzaladı (PTI, 2018). AB'de Asya Bağlantıları Politikası ve 2018 sonbaharında açıkladığı yeni Hindistan Stratejisi kapsamında Hindistan ile üçüncü ülkelerde daha yakın iş birliğini amaçlayan yeni strateji belgeleri ortaya koymuştur (Siddharth Dixit vd., 2019: 13).

Bugün Batılı devletlerle her zamankinden daha fazla iş birliği arayışında olan Hindistan'ın dış politikasındaki bu değişim göz önünde bulundurulduğunda, üçüncü ülkelerde AB-Hindistan ortak girişimleri için yeni fırsatlar ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan Afrika ile ilişkilerinde Hindistan, son yıllardaki çıkarlarını, hedeflerini ve değişimlerini de AB merkezli yapma girişimindedir. Tabi bu yakın iş birliği ve girişimler her ne kadar bir ön tedbiri de içinde barındırsa da esasta bu ittifakın temeli 2014 sonrası döneme dayanmaktadır. Hindistan'ın bölgesel odak noktası olarak Sahra Altı Afrika'ya odaklanan stratejisi temelde çok daha fazla tarihsel birliktelik ve ortak kültürün de bir parçası konumundadır. Ayrıca günümüzdeki bu algının son dönemde değişmeye başladığı görülmektedir. Bu değişimdeki en temel paradigma ise Hindistan'ın bağlantısızlık politikalarından vazgeçmek istememesi, elindeki yumuşak güç unsurlarını bağımlı olduğu dış politika unsurlarından sıyrılma aracı olarak kullanmasından kaynaklanmaktadır. Hindistan'ın Afrika'daki diasporalarını dış politika yapım sürecine eklemeye girişimleri aslında tam olarak bu istek ve ihtiyacın bir sonucudur. Diasporaları etki aracı olarak kullanma politikası, Hindistan'ın son beş yılda başvurduğu bir yayılım ve iletişim politikası olarak Hindistan'ın gündeminde yer almaktadır. Günümüzde Hindistan'ın Afrika ülkeleri ile ilişkilerinde diasporaların aktif olarak desteklenmesi aslında tam olarak bu ihtiyacın bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Tarihsel Bağlamda Hindistan'ın Afrika'daki Diasporalarının Yayılım İzleri

Küresel bağlamda, Hint diasporasının yaklaşık yüzde 8'i Afrika'da bulunmaktadır.

Rakamlarla ifade etmek gerekirse, Afrika kıtasında yaklaşık 2,5 milyon Hint kökenli insan bulunmaktadır. Dünyanın diğer bölgeleriyle kıyaslandığında, Afrika'da Kuzey Amerika (3,2 milyon), Orta Doğu (3,5 milyon), Uzak Doğu ve Güneydoğu Asya (3,5 milyon) veya Sri Lanka ve Nepal'deki (4,5 milyon) Hintlilere kıyasla daha az Hintli bulunmaktadır. Afrika'da, Mauritius (%60,35), Réunion (%31) ve Seyşeller'de (%6,10) büyük yoğunlukta olmak üzere, çoğunlukla Güney ve Doğu Afrika'ya yayılmışlardır (Taylor, 2012: 791). Güney Afrika'da, toplam nüfusun sadece %2,5'ini oluşturmaktadırlar; ancak sayısal olarak 1.5 milyonla herhangi bir Afrika ülkesindeki Hint diasporasının en büyük kesimini oluşturmaktadırlar. Her ne kadar Doğu Afrika diaspora söylemlerinde önemli bir yer tutsa da, Hint kökenliler Kenya'da nüfusun yalnızca %0,36'sını (100.000), Tanzanya'da %0,28'ini (80-85.000) ve Uganda'da 12.000 ila 14.000 arasında bir sayıyı oluşturmaktadırlar (Taylor, 2012).

PIO'lar (Persons of Indian Origin), şu anda her Afrika ülkesinde bulunmalarına rağmen, Afrika'daki birçok ülkedeki sayıları bahsetmeye değmeyecek kadar azdır. Hintlilerin 1653 gibi erken bir tarihte Hollandalı tüccarlar tarafından Hollanda Cape Kolonisi'ne köle olarak götürüldüğü ve buradaki köle nüfusunun %36-40'ını oluşturduğu tahmin edilmektedir (Landy vd., 2004: 206). 1833 yılında İngiliz İmparatorluğu'nun tamamında kölelik kaldırıldığında, ülkedeki köle nüfusunun %40'ını Hintli köleler oluşturuyor olsalar da (Stanziani, 2020: 5); Afrika kıtasına gerçek Hint kökenli insanların göç etmesi, köleliğin sona ermesinin ardından Avrupa kolonilerinin işgücü ihtiyacını karşılamak için Hintlilerin 19. yüzyılın ortalarından itibaren sözleşmeli veya sözleşmesiz işçi olarak Afrika'ya götürülmeye başlamasıyla başlamıştır. Bunu 'özgür' yolcuların, 'özgür' göçmenlerin, tüccarların, inşaat işçilerinin, profesyonellerin ve iş adamlarının göçü izlemiştir (Allen, 1999: 101). Hintli işgücünün İngiliz olmayan Afrika sömürgelerine girişi, ancak ilgili metropol ülkelerin İngilizlerle bu tür işçilerin alımına ilişkin anlaşmalar yapmasından sonra başlamıştır (Haitao, 2020: 61).

Bununla birlikte, Hint kökenli göçmenler, dil benzerlikleri ve sömürge bağlantısı nedeniyle, kısmen de Hindistan'a Fransız ve Portekiz sömürgelerinden daha yakın olan İngiliz sömürgelerine yoğunlaşmışlardır (Kegley - Wittkopf, 1997: 130). Göçmenlerin bu statüsü, genellikle İngiliz sömürgelerine yerleşmiş olmaları ve yerleştikleri ülkelerde genellikle azınlık olmaları nedeniyle, bazı sonuçları beraberinde getirmiştir. Tarihsel bağlamda gelişen İngiliz düşmanlığının temeli de göçmenlerin bu statüsü sonrasında gelişen diaspora çalışmalarındaki yönelimin de temelini oluşturmaktadır (Yürük, 2022: 41).

Birincisi, Hintli göçmenlerin çoğu, özellikle de sözleşmeli işçi veya inşaat işçileri, Hindistan'dan ayrıldıklarında beş parasızdılar; ancak zamanla, sıkı çalışma ve girişimcilikleri sayesinde Doğu Afrika'da perakende ve toptan ticaret, pamuk ticareti, şeker işleme ve diğer ticaret alanlarında kontrol sahibi olmayı başarmışlardır (Allen, 1999:104). Özellikle Doğu Afrika'da eğitime erken yatırım yapmaya başlamışlardır. İlk göçmenlerin çocukları ve torunları, ikamet ettikleri ülkeler bağımsız hale

gelmeden önce bile lisans düzeyinde eğitim dereceleri alabilmişlerdir (Allen, 1999). Güney Afrika’da da, özellikle ‘*Apartheid*’ sonrasında, Hint kökenli insanların eğitime yatırım yaptığı düşünülmektedir (Thobejane, 2005: 54)”source”:"DOI.org (Datacite; bu da birçoklarının bugün önemli üniversite ve hükümet pozisyonlarında bulunmasına olanak sağlamıştır. Vurgulanması gereken nokta, eğitime yatırım yapan bu bireylerin bağımsızlık sonrası dönemde bu yatırımların meyvelerini topladıkları ve genellikle yerli nüfusa kıyasla profesyonel hizmet ve iş sektörlerinde avantaj elde edebildikleridir.

İkinci olarak, Hintli göçmenlerin özellikle ekonomik alandaki belirgin başarısı, yerli nüfusla aralarında gerginlik yaratmıştır (Allen, 1999). Bu gerginliğin bir kısmı, Avrupalı sömürgecilerin yönettikleri ülkelerde, iktidarda kalmak için farklı etnik ve diğer gruplar arasında sürtüşme yaratan politikaları benimsemelerinden kaynaklanmaktadır (Sandeep Dikshit, 2008). Özellikle Hint kökenli bireylere yerli nüfusa karşı ayrıcalıklı muamele yapılması ve toprak mülkiyeti ile ilgili konularda kısıtlayıcı politikalar uygulanması gibi durumlar bu sürtüşmeye katkıda bulunmuştur. Örneğin Uganda’da ticaret ve nakit mahsullerin işlenmesi Asyalıların kontrolünde yoğunlaşmıştır ve Afrikalıların bu sektörlere girişimleri genellikle başarısızlıkla sonuçlanmıştır (Taylor, 2012: 779). Ancak, Hint kökenli insanların, sömürgeci güçlerin ve bazı bağımsız Afrika devletlerinin uyguladığı zorluklara rağmen, sıkı çalışma ve kararlılıkla, çağdaş Güney Afrika ve Doğu Afrika ülkelerinde bulunan Hintli milyonerlerin sayısının kanıtladığı gibi, yerleştikleri ülkelerde kendi nişlerini oluşturdukları iddia edilebilir.

Üçüncü olarak, Asyalı göçmenler ile yerel Afrikalılar arasında dini ve kültürel farklılıklar vardı. Bu farklılıklar, Hintlilerin ayrı kültürel değerlerini korumaya devam etmeleri ve genellikle ırksal karışımından kaçınmalarıyla belirginleşmiştir (Allen, 1999). Bu durum, Güney Afrika’daki Hintliler arasında gözlemlenen çeşitli ikili kimliklerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Apartheid rejimi döneminde birçok Hintli, Afrika Ulusal Kongresi (ANC) tarafından başlatılan harekete sempati duymuş ve güçlü bir ‘mücadele/özgürlük’ bilinci geliştirmişlerdir (Thobejane, 2005: 56)”source”:"DOI.org (Datacite. Bu durum, kamu alanında “kolektif siyah kimliği” olarak adlandırılan bir fenomenin ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Ancak, özel alanda, Hintli kimliği din, ritüeller, toplumsal ve dilsel özelliklerle kendini göstermiş ve bu da bir ölçüde “bölünmüş bilinç”e yol açmıştır (Allen, 1999: 110).

Dördüncü olarak, Doğu Afrika devletleri bağımsızlıklarını kazandıklarında, bağımsızlık sonrası dönemde azınlık statüsünün ne anlama geleceğinden emin olamayan birçok Hintli, yaşadıkları Afrika ülkesinin vatandaşlığını almak yerine İngiliz vatandaşlığını korumayı tercih etmişlerdir. Bu durum, bazen Afrikalı liderler arasında Hintlilerin anavatanlarına sadakatleri konusunda soru işaretlerine yol açmıştır (Allen, 1999). Sömürge statüsünden siyahların çoğunlukta olduğu bağımsız bir devlete geçiş, Tanzania’daki PIO’lar için deneyimli devlet adamı Julius Nyrere’nin güçlü liderliği

altında nispeten barışçıl olmuştur (Bjerk, 2015: 102). Ancak, komşu ülke Kenya'daki Afrikalılaştırma ve Kenyalılaştırma politikası, Afrikalı olmayanların, yani PIO'ların, ticarete, sözleşmelerin verilmesinde ve devlet işlerine atamalarda Afrikalı siyahları tercih eden yeni olumlu eylem politikaları ile karşı karşıya kalmalarına neden olmuştur. Bu da ticaret lisanslarının iptali veya yenilenmemesi gibi sonuçlar doğurmuştur.

Afrika'daki PIO'lar daha önce de belirtildiği gibi 'bölünmüş bir bilince' sahip olabilirken, Afrikalılar da bu 'bölünmüş bilinç' ve Afrika'daki uzun süreli varlıklarına rağmen devam eden 'Hintlilik' duygusu nedeniyle onları tamamen Afrikalı olarak kabul etmekte sorun yaşayabilirler. Bu bağlamda, PIO'lar arasında bir ikilik hissini devam ettiği ve çoğunluk toplumu tarafından göz ardı edilmeyen Güney Afrika Hintlileri geçeğini karşımıza çıkarmaktadır.

Tarihsel olarak, Hindistan'ın 1947'de bağımsızlığını kazanmasının ardından Başbakan Jawaharlal Nehru, Afrika'ya yerleşen Hintlilerin geri dönmesini teşvik etmemiş, bunun yerine Hint kökenlilere daimî ikamet ettikleri ülkelerin vatandaşı olmalarını ve yerli halkla ortak hareket etmelerini tavsiye etmiştir. Afrika ülkeleri bağımsızlıklarını kazanmaya başladıklarında, daha önce de belirtildiği gibi, bazı Afrikalılaştırma politikaları oraya yerleşen Hintliler üzerinde olumsuz bir etki yaratmıştır (Bhagavan, 2010: 314). Hindistan'ın Kenya örneğine verdiği tepki bu savı desteklemektedir. Kenya'da 1960'ların sonunda yaşanan Kenyalılaştırma meselesinin ardından Mart 1970'te Lok Sabha'da bir tartışma yaşanmıştı (Zarwan, 2016: 102). Dönemin dışişleri bakan yardımcısı Surendra Pal Singh parlamentoya Hindistan'ın sorumluluğunun sadece Hindistan vatandaşı olan PIO'larla sınırlı olduğunu söylemişti (Zarwan, 2016). Singh ayrıca, Kenya ya da İngiliz vatandaşı olan PIO'ların çıkarlarını gözetmenin uluslararası hukuk uyarınca Nairobi ve Londra'nın sorumluluğunda olduğunu ve bu kişilerin Hindistan'a serbestçe girişlerine izin verilmesini beklememeleri gerektiğini ifade etmişti (Landy vd., 2004: 206). Bununla birlikte, Hindistan'ın Kenya'ya millileştirme politikalarını insancıl bir şekilde uygulaması için temsilcilikler verdiğini, çünkü Hint kökenli insanların nesillerdir Kenya'da bulunduğunu ve bu ülkenin kalkınmasına değerli katkılarda bulunduğunu belirtmişti (Wagner, 2019: 22). Dahası, Hindistan Yüksek Komisyonu İngiliz PIO'lara serbestçe vize yetkisine sahipti. İdi Amin PIO'ları Uganda'dan sınır dışı ettiğinde de Hindistan benzer bir tutum sergilemişti (Nasar, 2022). Bunun sonucunda Hindistan'a dönmek isteyen PIO'lar bunu yapamadı ve Kanada, Birleşik Krallık veya Amerika Birleşik Devletleri (ABD) gibi üçüncü bir ülkeye gitmek zorunda kaldılar (Zarwan, 2016).

Bu koşullar altında, Afrika'daki Hint diasporası arasında Hindistan hükümetinin sıkıntıda oldukları zamanlarda Hint kökenlilere yönelik politikaları konusunda bir dereceye kadar şüphecilik olması kaçınılmazdır. Aslında Hindistan'ın diasporasına, özellikle de Afrika'daki diasporasına çok yakın zamana kadar fazla ilgi gösterdiği söylenemez. Mevcut ilgi iki tetikleyiciden kaynaklanıyor olabilir: birincisi, Amerika'daki Hint kökenli insanların özellikle ABD'nin Hindistan'a yaptırım

uyguladığı 1998 nükleer denemelerinin ardından Hindistan-ABD ilişkilerinin geliştirilmesinde oynadıkları role ilişkin bilinç (Mishra, 2023); ikincisi ise Hindistan'ın Afrika'ya yönelik artan Hindistan-Afrika ticareti ve diğer faaliyetlere yansıyan ve 2008 yılında ilk oturumunu gerçekleştiren ve her düzeyde ikili ve çok taraflı ilişkileri geliştirmeyi amaçlayan Hindistan-Afrika forumu zirvelerinde özetlenen yeni ilgisi (Nantulya, 2023). Bu ikinci nedensel zaten günümüzdeki Hindistan'ın Afrika politikalarının temelini oluşturmaktadır. Challagalla (2023)'nin Amerika'daki PIO'ların Hindistan-ABD ilişkilerinin geliştirilmesine aktif katılımı bağlamında Hindistan hükümetinin Afrika'daki Hint diasporasının da benzer bir rol oynayabileceğini iddia etmesi anlaşılabilir bir durumdur. Ancak burada günümüzdeki iki diaspora jenerasyonunun da çok farklı bir tutumda olduğunu ve Hindistan'ın Afrika diasporasına yönelik beklentilerinin tam olarak gerçekleşmeyebileceğini belirtmek önemlidir.

ABD'deki tek bir Hint diasporasına ulaşmak nispeten kolay olsa da 54 ülkeye yayılmış ve son zamanlara kadar Hindistan ile çok az ilişkisi olan çeşitli bir diasporayı geliştirmek ve bu gruplara politika üretmek çok daha zor bir iştir. Ancak, Hindistan'ın küresel diasporasına yönelik tutumunu yeniden gözden geçirdiği vurgulanmalıdır; ki bunun kanıtlarından biri de Pravasi Bharat Divas, PIO vatandaşlık kartları, çifte vatandaşlık sağlanması vb. yollarla Hint kökenli insanlara aktif bir şekilde kur yapılmasıdır. Bu durum, Hindistan'ın büyük bir güç olma hedefiyle orta güç olarak ortaya çıkmasına bağdaştırılabilir. Hint diasporası, Çin diasporasından sonra dünya çapında en az 25 ila 30 milyonluk bir güce sahiptir ve Hindistan'ın yumuşak güç ihtiyaçlarına hizmet etmek ve böylece ülkenin erişim alanını genişletmek için iyi bir potansiyele sahiptir. Çin'in Çin diasporası ile kurduğu ağ iyi bilinmektedir. Aslında Çin, son 25-30 yıldır diasporasıyla aktif bir şekilde ilişki kurmuştur ve şimdi bunun meyvelerini toplamaktadır. Hindistan, son zamanlarda, varlıklı ve iyi konumdaki diasporasının kendi ülkelerindeki çıkarlarını ilerletmede oynayabileceği potansiyel rolün farkına ancak son 15 yılda varabildi ve şimdi bu diasporayla ilişki kurmaya çalışıyor (Bofulin, 2022: 9).

Hindistan'ın bu yöndeki ilk çabalarından birisi de Çin'in Denizaşırı Çin İşleri Bakanlığı'na çok benzer bir şekilde Ministry of Overseas Indian Affairs (MOIA)'nın kurulması oldu. Bu bakanlığın amacı Hint diasporası ile bir ortaklık kurmak ve Hindistan devletindeki tüm diasporik girişimleri bir araya getirmektir (GoI, 2014). Bakanlık 2003 yılından itibaren Pravasi Bharat Divas'a sponsor olarak kendi ifadesiyle "Denizaşırı Hint toplumunun Hindistan'ın kalkınmasına katkısını" hedeflemektedir (GoI, 2014). Her yıl düzenlenen üç günlük toplantı ve kutlamalar sırasında Pravasi Bharat Samman Ödülleri verilerek denizaşırı Hintlileri onurlandırmaya yönelik tutum sergilemektedirler.

2006 yılında hükümet ayrıca yerleşik olmayan Hintlilere ve PIO'lara sınırlı bir çifte vatandaşlık biçimi sağlamak için Hindistan Yurtdışı Vatandaşlığı (OCI) programını

uygulamaya koymuştur. PIO kart programının gelecekte OCI programı lehine aşamalı olarak kaldırılması beklenmektedir. Hindistan'ın her ne sebeple olursa olsun Hindistan dışında yaşamayı tercih edenlerin 'Hintli' kimliğine yaptığı vurgu dikkat çekicidir; Hindistan'ın bu vurgusu ülkenin son yıllarda Nehru ve İndira Gandhi gibi daha önceki liderlerin Kenya ve Uganda örneklerindeki gibi Hint kökenli insanları Hindistan anlatısının bir parçası olduğu görüşü sürdürdüğü bir iddiadır (Nasar, 2022).

Günümüzde Hindistan'ın Afrika diasporasına yönelik politikasındaki değişim ve yaklaşımındaki pragmatizm gerçekten dikkate değerdir. Afrika'daki Hint kökenli insanlar, Hindistan'ın şu anda vatandaşı oldukları çeşitli ülkelerle ilişkilerini geliştirmesine yardımcı olabilecek konumdadırlar. Bu gruplar, yerel iş koşulları ve gelenekleri hakkında oldukça bağlı ve birçoğu başarılı iş adamlarıdır (Mol vd., 2022: 1109). İş dünyasının yanı sıra, hemen hemen her Afrika ülkesinde Hint kökenli öğretmenler ve profesyoneller bulunmaktadır. Örneğin, Etiyopya'da 'öğretmen' kelimesinin neredeyse 'Hintli' ile eş anlamlı olduğu söylenir (Banka, 2022). Bazı ülkelerde, özellikle Hintlilerin çoğunlukta olduğu Mauritius ve nüfusunun yüzde 30'unu oluşturdukları Reunion'da, hükümet ve yönetimde önemli karar alma pozisyonlarında bulunmaktadır. Güney Afrika ve Uganda gibi diğer ülkelerde de yavaş yavaş siyasete girmekte ve yönetimde daha da yerleşik hale gelmektedirler.

İş dünyasında, geçmişte bazı ülkelerde yerel halkla sorunlar yaşanmış olsa da Hintliler genel olarak iş zekaları ve girişimcilikleri nedeniyle büyük saygı görmektedirler. Dolayısıyla, Hint diasporası yatırımların artırılması, endüstriyel kalkınmanın hızlandırılması, ticaretin artırılması ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesinde etkili bir rol oynayabilecek potansiyele sahiptirler. Bu bağlamda, Hindistan bağlantısının, Hint kökenlilerin çoğunlukta olduğu ve karar alma mevkilerinde bulunduğu bir ülkede, yani Mauritius'ta işe yaradığı belirtilebilir. bu ülkede Hindistan'ın ihracatı 1990'larda yıllık ortalama yüzde 327,6 oranında büyümüştür ve bu büyük ölçüde diaspora bağlantısının/etkisinin bir sonucudur (Nantulya, 2023). Burada ortaya çıkan sorunsal, Hindistan'ın girişimlerinin PIO'ların çoğunlukta olmadığı diğer Afrika ülkelerinde işe yarayıp yaramayacağıdır; başka bir deyişle, Hindistan'ın mevcut girişimlerine ortalama Hint kökenli Afrikalıların tepkisi ne olacaktır? Bu sorunun cevabı, Hindistan'ın farklı Afrika ülkelerindeki diaspora ile olan ilişkilerini ve bu diasporanın ülkesel ve bölgesel dinamiklerini anlamak için daha derin bir analizi gerektirmektedir.

Sonuç olarak, Hindistan'ın Afrika'daki Hint diasporasıyla ilişkileri günümüzde yeni bir başlangıç noktası oluşturmuş olsa da literatürdeki bilgi ve nicel eksikler, bu hususta araştırılması gereken açıkları oluşturmaktadır. Pek çok Hint kökenli Afrikalı, birkaç nesildir Afrika'da yaşamakta ve ana vatanlarıyla sınırlı bağlara sahip olabilir veya hiç bağlantıları olmayabilir. Afrika'ya sözleşmeli işçi olarak ya da küçük işletmeler kurarak giden Hintler, büyük zorluklarla karşılaşmış ve şimdi işlerinde lider konumlara gelmişlerdir. Ancak, bu başarı yolculuğu sadece yoksullukla değil, aynı zamanda yerel halkla yaşadıkları rekabet ve zorluklarla da doludur. Bu nedenle,

Afrika'daki Hintlerin bağılılıkları karmaşık ve bölünmüş olabilir.

Hindistan'ın yükselen güç olarak statüsüne ve Hint kültürüne olan ilgisine rağmen, Hindistan hükümetinin Afrika'daki Hint diasporasından faydalanmak istemesi, bu toplumun ihtiyaçlarını ve taleplerini dikkate almayı gerektirir. Her istikrarlı ilişki karşılıklı bir çaba gerektirir ve Hindistan'ın diaspora ile ilişkilerinde bu gerçek önemlidir. Afrika'daki Hint diasporasının varlığı, bölgede Hindistan'a karşı olumlu bir tutumun oluşmasına katkıda bulunabilir. Bu nedenle, Hindistan hükümeti diasporayla ilişkilerini daha derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde ele almalıdır. Afrika'daki Hintler, bölge hakkında uzmanlık ve yerel bilgiye sahiptirler ve Hindistan'ın kıtadaki çıkarları için önemli bir kaynak olabilirler. Sonuç olarak, Hindistan'ın Afrika'daki Hint diasporasıyla ilişkileri, diasporanın Afrika için değerli bir ortak olduğunu kabul ederek ve onların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak daha da geliştirilmelidir. Bu, her iki taraf için de karşılıklı fayda sağlayacak uzun vadeli bir ilişki olabilir. Bu ilişkinin sağlanabilmesi ve Hindistan dış politika yapım süreçlerine dahil edilebilmesi içinde bu diasporaların Afrika'daki konumunun ne olduğunun ortaya çıkarılması ve Hindistan'ın bu gruplara bakış açısının daha derinlemesine araştırılması ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

3. Günümüzde Afrika ile İlişkilerde Hint Diasporasının Konumu

Yüzyıllar öncesine dayanan Afrika'daki Hint diasporası, ilk dönemlerinden itibaren Sudan ve Somali'deki birçok kabilenin içine karışmış ve ayrı bir kimlik taşımamaktaydılar (Mukhopadhyay, 2010: 997)privatization and liberalization' bandwagon, it rediscovered its umbilical ties with the members of Indian diaspora. We are very proud of the accomplishments of the members of the diaspora. paper is an attempt to probe whether we are equally responsive to the plight of the less fortunate members of Indian diaspora located in South East Asia. In the first section of the paper, I will take a brief note of how to define the Indian diaspora, and will trace how the policy of the government of India towards the diaspora has undergone a Shift. I will attempt an examination of the present sociopolitical status of Indian diaspora in Southeast Asia in the second section with special attention to Malaysia and Myanmar where the Indian diaspora face challenging situations. In the third section, I will try to evaluate far the policy measures suggested by the High Level Committee on Indian Diaspora (L.M. Singhvi Committee, 2002. Bir kısmını ise ticaret yapmak için daha sonra gidenleri oluşturmaktaydı ve günümüze kalanlar her ne kadar Hint asıllı olsalar da kimliklerine dair pek bir şey barındırmadıklarından dolayı aslında Afrikalıdırlar (Wagner, 2019). Bharati Mukherjee (2022) ve Purnima Mehta Bhatt (2018) gibi yazarların da temel olarak belirttiği gibi, Avrupa'daki diasporaların aksine Afrika'daki Hint diasporalarının gerek göç maksatlı gerek başka bir şekilde olsun, deneyimleri, geride bıraktıkları ya da herhangi bir anı defteri bulunmamaktadır. Ancak, bugün Afrika'daki Hint diasporası olarak adlandırılan kesim arasında tarihsel

bağlamda yüzyıllar önce gelen kesime çok az rastlanmaktadır. Bu durumda sözlü gelenek öncesi bir delil niteliğinde herhangi bir ana kaynak bulunmadığını, geçmiş ile günümüz Hint diasporaları arasındaki kaynaksal etkileşimin tam olarak ölçülemediği sonucunu ortaya çıkarıyor. Bu durumda Afrika'daki Hint diasporaların Hindistan'a karşı tutumunda tarihsel bağlamın dışarıda tutulmasını gerektiriyor.

Connor (2019)'un diaspora kavramını açıklarken basitçe anavatan dışında yaşayan insan kesimi tabiri, açıkça Hint diasporasının Afrika'daki konumunu en iyi açıklayan tabirlerden birisi olabilir. Her ne kadar Hint kökenli insanlar Afrika kıtasına kendi istekleriyle yerleşmiş olsalar da bu karar, kendi anavatanlarındaki aşırı yoksulluk nedeniyle gerçekleşmiş olabilir. Son 200 yıl içerisinde bölgeye yerleşenlerin birçoğu bir dereceye kadar Hintli kültürel ve dini kimliğini korumuş ve geldikleri ülkeye kültürel ve siyasi ilgilerini sürdürmüş olsalar da, Hindistan'a dönme arzuları yoktu (Bhatt, 2018). Hindistan hükümeti tarafından Hint Diasporası Komitesi'nin 2002'deki raporu bu bağlamda oldukça açıklayıcıdır. Söz konusu raporda kökenin ve kimliğinin farkında olan ve ana ülkeyle çeşitli derecelerde bağlarını sürdüren ve başka ülkelerde yaşayan veya kalıcı olarak yerleşmiş göçmen toplulukları ifadesi kullanılmaktadır (MEA, 2002). Raporun genelinde de diaspora olarak nitelendirilen kişiler bu ifade üzerinden değerlendirilmektedir. Diğer yandan Afrika'daki Hint diasporasının ne olduğuna dair bir diğer tanımda J. M. Brown (2006)'un Güney Asyalılar kitabında geçmektedir. Güney Asya diasporasının karmaşıklığını açıklayan Brown, Hint diasporalarını ortak bir etnik kültüre sahip, asıl vatanlarını geri dönmek üzere terk edip kültürel varlığını halen sürdüren ve anavatanına bağlı kişiler olarak açıklamaktadır. Bu tanım, Afrika'daki Hint diasporasını tanımlamak için daha uygun bir tanımlama olabilir.

Hintli yetkililere göre Afrika'daki Hint diasporası, günümüzde Hindistan sınırları içerisinde kalan bölgelerden göç edenleri ve onların soyundan gelenleri de ifade etmek için kullanılmaktadır. Ancak, bazılarında göre Pakistan, Bangladeş ve Sri Lanka'dan göç edenleri de dahil ederek bu coğrafi bağlamı genişletenler de bulunmaktadır (bkz. Doriani, 2014). Günümüzde Hindistan diasporası, Yerleşik Olmayan Hintliler (NRI'lar) ve Hint Kökenli Kişiler (PIO'lar) olarak adlandırılan iki farklı grup insandan oluşmaktadır. NRI'lar göç etmiş Hindistan vatandaşları olarak nitelendirilebilir. PIO'lar ise Hint kültürü ve soyundan gelen, fakat ev sahibi ülkede vatandaşlığını almış Hint vatandaşı olmayan kişilerdir. Bu tanım, Afrika'daki Hint toplumunu tanımlamak için de uygun bir terminoloji olabilir. Bu kişiler günümüzde halen dini bayramlarının ve inançlarının yanı sıra grup ayırt ediciliklerinde de kendini gösteren kültürel kimlik duygusunu korumaktadırlar ve birçoğunun Afrika'daki gruplarının dağılık üyeleriyle hala akrabalık bağları mevcuttur. Ayrıca, Hindistan'a dönmek için belirgin bir istekleri olmamasına rağmen, Hindistan'ın mevcut kimliklerinde oynadığı role dair bir hissiyatı muhafaza etmektedirler.

Policy Center'ın 2021 yılındaki bir raporuna göre Afrika'daki Hint diasporası,

Hint Okyanusu adalarında toplam nüfusun büyük bir bölümünü oluşturmaktadır (Jaldi, 2021). Günümüzdeki küreselleşmenin mevcut gerçeklerine uygun olarak Hindistan'ın Afrika politikası paradigması esasen ekonomi temellidir. Afrika'daki en büyük Hint diasporasına ev sahipliği yapan Güney Afrika, bol miktarda altın, elmas ve diğer madenlere sahip bir ülkedir. Çok sayıda Hintli göçmene ev sahipliği yapan Botswana da elmasa sahiptir. Doğu Afrika'da Uganda'nın günümüzde petrol bakımından Afrika'nın yükselen enerji rezervlerinden birisi olmaya başladığı Tanzanya'nın ise çeşitli mineraller açısından zengin olduğu bilinmektedir. Önemli sayıda Hintli göçmene sahip olmayan ancak Hindistan'ın ihtiyaç duyduğu mineral ve diğer hammaddelere sahip olan diğer Afrika ülkeleri arasında Nijerya, Angola ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti bulunmaktadır. Öte yandan, 2002'den 2022'ye kadar Afrika'dan Hindistan'a yaklaşık 150 milyar dolar yatırım akışı gerçekleşmiştir (bkz. UNCTAD, 2023). Şaşırtıcı bir şekilde bir Afrika ülkesi olan Mauritius, Hindistan'da dünyanın en büyük doğrudan yatırımcısı konumundadır. Hindistan'daki tüm Afrika yatırımlarının %99'u Mauritius'a aittir. Bu durum esasen Mauritius'un avantajlı vergi mevzuatından ve daha da önemlisi nüfusunun büyük bir bölümünün Hintli olmasından kaynaklanmaktadır. Yabancı şirket sahipleri NRI ve PIO konumunda olan Hintli şirketler vergiden tasarruf etmek için Mauritius'u Hindistan'daki yatırımları için bir istasyon noktası olarak kullanmaktadırlar. Bu nedenle, %60'ı PIO'lardan oluşan bu ülke, Hintli yabancı yatırımcılar için en cazip yer olarak talep görmektedir. Hintli şirketler Afrika'ya Mauritius üzerinden yatırım yaparak bu ülkedeki doğrudan yabancı yatırım oranlarını artırmakta, bunun sonucunda da resmi rakamlarda bu ilişki Mauritius'tan gelen doğrudan yatırımlar olarak listelenmektedir. Dolayısıyla bu küçük ülke Hindistan için Hong Kong'un Çin için oynadığı role benzer bir rol oynamaktadır. Bu nedenle Hindistan, günümüzde Afrika'daki diasporalarına yönelik tutumunda yeniden güncellemeye giderek bu bölgedeki diaspora oluşumlarına daha fazla ilgi göstermeye başladı.

Afrika'daki Hint kökenli insanlar, vatandaşı oldukları çeşitli ülkelerde Hindistan'ın Afrika politikasını geliştirmesine yardımcı olabilecek konumdadırlar. Gerçekten de yerel iş koşulları ve gelenekleri hakkında bilgi sahibi olan diasporaların birçoğu ev sahibi ülkelerde çeşitli sektörlerde şirket sahibi olan kişilerdir. Ayrıca Hint diasporasına ait birçok kişi de çeşitli Afrika ülkelerinde hükümet ve yönetimlerde önemli karar alma pozisyonlarında görev almaktadırlar. Dolayısıyla Hint diasporası; yatırımların artırılması, endüstriyel kalkınmanın hızlandırılması, ticaretin artırılması ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesinde etkili bir rol oynayabilir. Aynı zamanda Afrika ülkeleri de büyümelerine ve gelişmelerine yardımcı olabilecek bir ortak olarak Hindistan'ı destekçi olarak görmektedirler. Bu arayışta kendi ülkelerinde güçlü bir vasıflı iş gücü ve uzmanlık kaynağını temsil eden Hint diasporalarından faydalanabilmeyi uman Afrika ülkeleri yetkilileri, özellikle Covid-19 salgınından sonra Afrika kıtası ile Hindistan arasında iyi niyetin daha da geliştirilerek ticari, siyasi ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine yönelik tutumlarında daha da istekli konuma gelmişlerdir.

Bu yöndeki benzer çabalardan birisi de Çin’in Denizaşırı Çin İşleri Bakanlığı’na çok benzer bir şekilde kurulan Hindistan’ın Denizaşırı İşleri Bakanlığı’nın kurulması olmuştur. Bu bakanlığın amacı Hint diasporası ile bir ortaklık kurmak ve Hindistan devletindeki tüm diasporik girişimleri bir araya getirmektir (GoI, 2014). Bakanlık, kendi ifadesiyle “Denizaşırı Hint toplumunun Hindistan’ın kalkınmasına katkısını” artırmak amacıyla 2003 yılında Pravasi Bharat Divas kutlama gününe sponsor olmaya başlamıştır. Ayrıca, bu ödüller aracılığıyla birçok Hint-Afrikalının görünürlüğü artmış, bu durumda bölgedeki etkileşimin görünürlüğünü artırıcı bir etken ortaya çıkarmıştır. 2006 yılında Hindistan hükümeti, NRI’lar ve PIO’lar için sınırlı bir çifte vatandaşlık biçimini kolaylaştıran Denizaşırı Hindistan Vatandaşlığı (OCI) programını başlatmıştı. 2010 yılında Güney Afrika’nın Durban şehrinde düzenlenen Pravasi Bharat Divas-Africa etkinliği sırasında Hindistan, Afrika arasında iş, kültür, siyaset ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında karşılıklı yarar sağlayan ilişkileri teşvik etmek amacıyla öncelikle Hint diasporası ve Güney Afrika ile Afrika’nın kalanı arasında diğer ilgili taraflar arasında ilişki kurmak olduğunu duyurduğu mevcut hedefleri konusunda oldukça net hedefleri duyurdu (GoI, 2014). Bu gelişme halen günümüzde halen aktif bir şekilde devam etmekte ve her yıl düzenli olarak Hint diasporası çeşitli kültürel, ekonomik ve siyasi ilişkilerde Hindistan ile Afrika ülkeleri arasındaki iletişimin sağlanması, var olan ilişkilerin daha da iyiye götürülmesi adına görev almaktadırlar.

Günümüzde Afrika’daki Hint diasporası, yerel iş dünyasında ve eğitim sektöründe önemli roller üstlenmektedir. Örneğin, Hint kökenli girişimciler, Kenya, Tanzania ve Uganda gibi ülkelerde perakende ve toptan ticaretin yanı sıra, eğitim alanında da önemli katkılar sağlamaktadır. Hint diasporası, Afrika’da Hint kültürünü ve ekonomik etkisini yayarak iki bölge arasındaki ilişkilerin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, Hint diasporasının, yerel iş koşulları ve gelenekler hakkında bilgi sahibi olması, ticaretin artırılmasında ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadırlar (Çalışkan, 2021). Narendra Modi 2914 yılında göreve geldiğinde Afrika’daki Hint diasporasına yönelik etkileşim kurma çabalarını artırmasıyla beraber, 2015 yılı sonrasında Yeni Delhi’de düzenlenen üçüncü Hindistan-Afrika zirvesi sırasında Hintli yetkililer, diaspora ile bağları daha da güçlendirmek amacıyla 2021 yılına kadar Afrika’da 18 yeni büyükelçilik açma niyetlerini duyurdular (Nantulya, 2023). Başbakan Modi, 2018 yılında Uganda’da yaptığı ziyaretin bir parçası olarak Kampala’da Hint diasporasına yönelik bir açılış konuşması yaptı (Narendra Modi, 2018). Bu konuşmasında bölge ile ilişkilerde diasporalardan daha aktif faydalanılacağını dile getiren Modi, ayrıca kendi ülkesindeki kalkınma programlarının desteklenmesi amacıyla da Afrika ülkeleri ile daha yakın ilişkilere girilmesinin önemine vurgu yaptı. Son 25 yılda ticari ilişkilerini Uganda ile ciddi ölçüde geliştiren Yeni Delhi yönetimi, 2005 yılında 57,4 milyon dolar olan ihracat rakamını, günümüzde 695 milyon dolar seviyelerine getirmiş durumdadır (UNCTAD, 2023). Ayrıca günümüzde Hindistan’ın çeşitli “En Az Gelişmiş Ülkelere Sunduğu

Gümrüksüz Tarife Tercihi (DFTP)'nin de bir parçası konumunda olan Uganda, Hindistan'a ihracatı ağırlıklı olarak kahve, kakao çekirdeği ve kuru baklagillerden oluşurken, ithalatı ise ağırlıklı olarak eczacılık ürünleri, taşıtlar, plastik, kâğıt, karton ve organik kimyasallardan oluşmaktadır. Görüldüğü üzere Hindistan'ın ithal ettiği ürünler daha çok ham madde niteliğinde ürünler iken, ihracat kalemlerinin genelini ise mamul yada yarı mamul mallardan oluşturmaktadır (GoI, 2023). Bu durumda Uganda'yı ekonomik olarak uzun vadede Hindistan'a bağlayıcı bir durum olarak nitelendirilebilir.

Günümüzde artık Hindistan-Afrika ilişkilerinin tüm potansiyelini ortaya çıkarmak için, gelişmiş iş birliği ve yardımlaşma yoluyla karşılıklı yarar sağlayan bir ortaklığın teşvik edilebilmesi için diasporaların daha da aktif kullanımı zorunludur. 2023 yılı Hindistan'ın dış politikası için oldukça verimli bir yıl oldu. G20 dönem başkanlığını Küresel Güney'in lideri olarak konumunu sağlamlaştırmak için ustalıkla kullanan Hindistan, geleneksel olarak dünyanın en güçlü ülkelerinin hâkim olduğu bir platform olan G20'de Afrika Birliği'nin (AU) daimî üyeliğinin güvence altına alınması için Hindistan dönem başkanlığında önemli girişimlerde bulundu. Afrika Birliği'nin geliştirilmesi ve kalkındırılması, şimdiye kadar küresel ilişkilerde yeniden düzenlenmiş bir kıta olan Afrika'nın artık küresel ilişkilere katkıda bulunabileceği ve şekillendirebileceği anlamına geliyor. Başbakan Modi'nin G20 liderlerini telefonla arayarak çok takdir edilen kişisel müdahalesi, kıtayı çeşitli vesilelerle en önemli önceliği olarak tanımladığı için beklenen çizgideydi.

Hindistan ve Afrika, ortak değerlere dayanan köklü bir ortaklığa sahiptir ve Hindistan'ın Afrika'da önemli bir iyi niyete sahip olduğu ön kabulü, Hindistan'ın Afrika ile ticaretinin 2011-12'de 68,5 milyar ABD doları iken 2022-23'te 90,5 milyar ABD dolarına yükselmesi ve Hintli yatırımcıların da Afrika'daki etki alanını genişletmesi ile sonuçlanmıştır. Hindistan, 1996-2022 yılları arasında 73,9 milyar ABD doları değerinde kümülatif yatırım ile Afrika'daki ilk beş yatırımcıdan biri haline gelmiştir (UNCTAD, 2023). Hindistan ve Afrika birlikte, başta Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) olmak üzere uluslararası platformlarda gelişmekte olan ülkelerin çıkarlarını korumak için etkili katkılarda bulunmuştur.

Bununla beraber, Hindistan'ın bölge ile ilişkilerinde olumsuz taraflar da yok değil. 2008 (Yeni Delhi), 2011 (Addis Ababa) ve 2015'te (Yeni Delhi) düzenlenen art arda üç zirvenin ardından dördüncü Hindistan-Afrika Forumu Zirvesi'nin dokuz yıllık bir gecikmeyle gerçekleşmesi ortaklık için iyiye işaret değil. Pandemi, gecikmenin arkasındaki ana nedenlerden biri olsa da AU, pandemi sonrası yıllarda diğer ortaklarla Çin-Afrika İşbirliği Forumu (2021), ABD-Afrika Liderler Zirvesi (2022), AB-AU Zirvesi (2022), Tokyo Uluslararası Afrika Kalkınma Zirvesi (2022) ve Rusya-Afrika Zirvesi (2023) gibi çeşitli zirveler düzenledi. Afrika'daki 54 ülkenin tamamının katıldığı üçüncü Hindistan-Afrika Zirvesi'nin ardından Hindistan-Afrika Zirvesi'ne ev sahipliği yapma sırası AU'da. Bu nedenle Hindistan, Hindistan-Afrika Forumu

Zirvesi'nin mümkün olan en kısa sürede düzenlenmesi için AU ile aktif bir şekilde temas kurmalıdır. Ayrıca dördüncü Hindistan-Afrika Forumu Zirvesi, G20 zirvesinde elde edilen kazanımların üzerine inşa edilmeli ve geleceğe yönelik gündemi ortaya koymalıdır. Ne de olsa son Hindistan-Afrika Forumu Zirvesi'nden bu yana çok şey değişti. En dikkat çekici fark Afrika kıtasının talihindeki değişimdir. Yeni milenyumda umut verici bir başlangıcın ardından kıta genelinde büyüme yavaşladı.

COVID-19 salgını ve Ukrayna-Rusya çatışmasının getirdiği şoklar Afrika ekonomilerine ağır darbeler indirdi ve kıtanın büyük bir kısmı şu anda borç sıkıntısı ve gıda güvensizliği altında ezilmektedirler. Yakın tarihli bir Uluslararası Para Fonu (IMF) raporuna göre, DSF (Borç Sürdürülebilirlik Çerçevesi) derecelendirmesine sahip 35 Sahra Altı Afrika ülkesinin yarısından fazlası yüksek borç sıkıntısı riski altında veya halihazırda borç sıkıntısı altında, Afrika'da borcun GSYH'ye oranı 2013'te yüzde 30 iken 2022'de iki katına çıkarak yüzde 60'a ulaştı ve borç ödeme kapasitesinin önemli bir göstergesi olan faiz ödemelerinin gelire oranı da 2010'ların başında yaklaşık yüzde 5 iken 2022'de yüzde 11'e yükseldi (bkz. Comelli vd., 2023). Gıda ve Tarım Örgütü'nün son tahminlerine göre 2022 yılında Afrika nüfusunun yaklaşık yüzde 20'si (yaklaşık 282 milyon kişi) yetersiz beslenecektir ki bu da pandeminin başlangıcından bu yana yaklaşık 57 milyon kişilik bir artış anlamına gelmektedir. Akut gıda güvensizliğinin görülme sıklığı 2019'da 61 milyondan 2023'te 149 milyona çıkarak yüzde 150'lik bir artış göstermiştir. Akut gıda güvensizliği ile karşı karşıya olan insanların yaklaşık yüzde 80'i çatışmalardan etkilenen ülkelerde bulunduğundan, çatışmalar gıda güvensizliğinin ana nedenidir. Ayrıca, 40 milyondan fazla insan çatışma nedeniyle yerinden edilmiştir ve bu sayı 2016'daki sayının iki katından fazladır.

Sonuç olarak, mevcut koşullar Hindistan-Afrika ilişkilerinde yeni bir sayfa açılmasını gerektirmektedir. Dayanışma ve karşılıklı saygı değerleri ile Başbakan Modi'nin Uganda'da özetlediği 10 yol gösterici ilke Hindistan-Afrika ilişkilerine rehberlik etmeye devam edecek olsa da, başta gıda güvenliği ve borç sürdürülebilirliği olmak üzere güncel ihtiyaçlara odaklanmaya şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır (Narendra Modi, 2018). Gıda güvenliği, Hindistan-Afrika ortaklığının önemli bir ayağı olmuş ve son üç Hindistan-Afrika Forumu Zirvesinde öne çıkmıştır. Bununla birlikte, Afrika'nın mevcut kırılganlığı ve gıda ithalatına olan ciddi bağımlılığı göz önüne alındığında, gıda güvenliği kıtanın başlıca endişesidir. Bu nedenle Afrika'nın gıda güvenliği ve tarımsal dönüşümü önümüzdeki yıllarda Hindistan-Afrika ilişkilerinin en önemli önceliklerinden biri olmalıdır. Küresel finans sisteminde reform yapılması ve Afrika'nın borç yükünün ele alınması hem Hindistan hem de Afrika'nın üzerinde çalışması gereken diğer önemli hedeflerdir. Bu hususlarda da diaspora gruplarının çok ciddi lobicilik faaliyetinde bulunması gerekebilir. Etkin olarak kullanılacak mekik diplomasisi ile bu sorunlar lehe çevrileceği gibi, boş bırakılması durumunda da artan katmanda negatif sonucu da beraberinde getirebilir. Hindistan ve Afrika, Hindistan-Afrika Forumu Zirvesi platformunu geleceğe yönelik bir gündem oluşturmak için

kullanmalıdır. Hindistan için 2024 seçim yılı olduğundan zaman daralıyor. Fakat ilişkilerdeki esneme geri dönüşü olmayan ticari ve siyasi kayıplara da sebep olabilir. Diasporaların uluslararası ilişkilerde oynadığı rol ihmal edilmemelidir. Devletler arasındaki ikili angajmanlar, diaspora topluluğu ile anavatanları arasındaki pratik ve perspektif ilişkilerden önemli ölçüde etkilenebilir. Afrika bağlamında, hiçbir diaspora Hint diasporası kadar kıtanın ekonomik ve sosyal dokusuna derinlemesine dahil olmamıştır. Tarihsel olarak Gandhi'nin Güney Afrika'daki sembolik ziyareti ve Hintli sözleşmeli işçilerin Doğu Afrika'daki Kenya-Uganda demiryolunun inşasına katılımıyla sembolize edilen Hint diasporası, uzun zamandır birçok Afrika ülkesinde kalkınmanın tüm yönlerinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. 1950 yılında dönemin Hindistan Başbakanı Jawaharlal Nehru, Hint diasporasının Afrika ülkeleriyle bütünleşmesini savunmaya devam etmiştir. Ancak Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından diasporanın Hindistan dış politikasındaki rolü temelden yeniden değerlendirildi. Son zamanlarda Hindistan, Afrika ile ilişkilerini, özellikle de Hint diasporası aracılığıyla, onlarca yıllık ihmalin ardından yenileme çabalarını yoğunlaştırdı. Afrika'daki Hint diasporası, ev sahibi ülkenin kalkınmasına becerileriyle katkıda bulunduğu ve yerel halkla bütünleştiği için çok özeldir. Ayrıca, Yeni Delhi ile duygusal, kültürel ve manevi bağlarını korudukları için Hindistan hükümetinin artık PIO'ların başarılarına ve faaliyetlerine kayıtsız kalmadığı görülmüştür. Bu durumda Hint diasporasının Hindistan'ın Afrika politikasındaki rolünün ve katkısının ne kadar önemli göstermektedir.

Sonuç

Bu çalışma, Afrika ile Hint diasporası arasındaki ilişkinin derinlemesine incelenmesi ve bu ilişkinin her iki bölge için sağladığı fırsatların ortaya konması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Günümüzde, Hint diasporasının Afrika'daki varlığı ve etkisi giderek artmaktadır. Özellikle, Hindistan'ın Afrika politikasında diasporayı aktif bir şekilde kullanarak ekonomik ve siyasi çıkarlarını destekleme çabaları, bu ilişkinin önemini vurgulamaktadır. Bu ilişki, yüzyıllar öncesine dayanan köklere sahip olan Hint diasporasının, Afrika'nın çeşitli bölgelerine yayılmasıyla şekillenmiştir. İlk dönemlerde Sudan ve Somali ülkelerinde yaşayan Hint kökenli insanlar, yerel topluluklarla iç içe geçmiş ve ayrı bir kimlik oluşturmadan varlıklarını sürdürebilmişlerdir. Bazıları ise ticaret amacıyla bu topraklara gitmiş ve burada kalıcı bir yerleşim yeri edinmiştir. Ancak, Hint diasporasının Afrika'daki konumuyla ilgili verisel eksiklikler, tarihsel bağlamın net bir şekilde belirlenmesini zorlaştırmaktadır.

Hindistan ve Afrika arasındaki ilişkiler, tarih boyunca değişen dinamiklere sahip olmuştur. Günümüzde ise Hindistan'ın Afrika ile olan ilişkileri, küresel stratejik ortaklıkların da etkisiyle giderek daha da güçlenmektedir. Bu durum, Hint diasporasının Afrika'daki rolünün önemini arttırmakta ve bu iki bölge arasında köprü görevi görmesine olanak tanımaktadır. Araştırmada, geçmişten günümüze Hint diasporasının Afrika'daki izleri incelenmiş ve diasporanın Hindistan ile Afrika arasındaki ilişkileri

güçlendirmedeki rolü ele alınmıştır. Bu analizler, Hint diasporasının her iki bölge için de stratejik bir öneme sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Afrika kıtası, geleneksel olarak Hindistan'ın dış politikasında tarih boyunca önemli bir yere sahip olmuştur. Hindistan'daki hükümetler, Afrika ülkelerindeki sömürgecilik karşıtı bağımsızlık hareketlerini desteklemiş, Bağlantısızlar Hareketi ve G7'de bu ülkelerde yakın iş birliği içinde olmaya çalışmıştır. Ancak ekonomik açıdan Afrika kıtası, Hindistan'ın ekonomi politikalarının güçlü bir iç odağa sahip olması sebebiyle uzun süre Hindistan'ın ilgisini çekmemiştir. Hindistan'ın 1991 sonrası liberal politikalarına kadar Afrika, özellikle Hindistan'ın artan enerji talebinin de getirişiyle, ekonomik bir partner olarak görülmemiştir. Daha doğrusu enerji talebinin düşük olduğu dönemlerde bu bölge bir ekonomik partner olarak Avrupalı devletler tarafından yönlendirilmemiştir. 2000 yılında Hindistan ve Avrupa Birliği'nin stratejik bir ortaklık üzerine anlaşması sonrasında siyasi, ekonomik, teknolojik, kültürel ve askeri iş birlikleri, Hindistan lehine, genişletilmeye başlanmıştır.

Günümüzde uluslararası alanda her iki bölge de BM reformları, kurallara dayalı bir uluslararası düzenin sürdürülmesi ve çok taraflı kurumların güçlendirilmesi gibi ortak çıkarlar peşinde koşmaktadırlar. Küresel düzeyde, Çin'in yükselişi ve bunun sonucunda uluslararası düzende meydana gelen değişiklikler, Avrupa ve Hindistan için önemli bir meydan okumayı da beraberinde getirmektedir. Bu durum da iki tarafı birbirine yaklaştırmaktadır. Avrupa Birliği'ndeki birçok devlet uzun zamandır Çin'i her şeyden öte en önemli ekonomik ortaklarından birisi olarak görüyordu. Ancak Çin, kritik altyapı sektörlerinde hizmet veren Avrupalı firmaları devralıp, bu firmalar ile pazardaki etkinliğini gün geçtikçe geri dönüşü olmayacak bir şekilde artırması sonrasında, Çin'in BRI himayesi altındaki ekonomik faaliyetleri Avrupalı devletler tarafından da eleştirel bir tutum takınılması ile sonuçlanmıştır. Hindistan, Çin'i 2017'deki Doklam krizinden bu yana bir rakipten de öte bir tehdit olarak görmektedir. Bölgesel meseleler söz konusu olduğunda da Hindistan bu sebepten ötürü Çin'i dengelemek adına bölgede gerek ekonomik gerekse de ticari ya da askeri anlamda çeşitli ortaklık ya da ittifaklara dahil olmayı tercih ediyor. Bugün Hindistan'ın Quad oluşumu içerisinde önemli bir rol üstlenmeye çalışmasında, Aukus'ta baskıcı olmasında, hatta Avrupa Birliği'nin ekonomi politikalarına tam entegrasyon olmaya çalışmasındaki en temel sebebin altında yatan motivasyon da budur.

Günümüzde Afrika'daki Hint diasporası, geçmişle bağlantılı olmayan bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Bu durum, sözlü geleneklerin ötesinde somut delillerin bulunmaması ve geçmiş ile günümüz arasındaki etkileşimin belirsizliğiyle açıklanabilir. Ancak, bu diasporanın varlığı ve önemi göz ardı edilemez. Hint diasporası, Afrika'daki ekonomik, kültürel ve siyasi alanlarda etkili bir rol oynamaktadır. Özellikle, diasporanın Hindistan ile Afrika arasındaki ilişkileri güçlendirmesi ve kıtadaki kalkınmaya katkı sağlaması önemlidir. Bu bağlamda, Hint diasporası her iki

bölge arasında köprü görevi görmektedir.

Gelecekteki araştırmalarda, Hint diasporasının Afrika'daki etkisinin ülkesel çapta daha da derinlemesine incelenmesi ve bu ilişkinin daha da güçlendirilmesine yönelik politika önerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, Hindistan ve Afrika arasındaki ilişkilerin küresel düzeydeki dinamiklerle nasıl etkilendiğinin daha iyi anlaşılması için sahada daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Bu şekilde, Hint diasporasının potansiyeli daha iyi anlaşılabilir ve bu ilişkilerin daha da geliştirilmesine katkı sağlanabilir.

Son olarak, Hindistan'ın Afrika politikasında diasporayı daha etkin bir şekilde kullanarak sürdürülebilir kalkınma ve bölgesel istikrar için ortak projeler geliştirmesi gerekmektedir. Bu projeler, her iki bölgenin de karşılıklı yararına olacak şekilde tasarlanmalıdır. Ancak, bu süreçte kültürel farklılıkların ve tarihsel bağların da göz önünde bulundurulması önemlidir. Bu sayede, Hindistan ve Afrika arasındaki ilişkiler daha da güçlenecek ve her iki bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- ABDESSALAM, Jaldi. (2021, Ekim 12). *The Indian Diaspora in Africa: An instrument of New Delhi' Soft Power in the Continent*. Policy Center. <https://www.policycenter.ma/opinion/indian-diaspora-africa-instrument-new-delhi-soft-power-continent>
- ALLEN, Richard. B. (1999). *Slaves, Freedmen and Indentured Laborers in Colonial Mauritius*. Cambridge University Press.
- ARAS, Ferhat. C., - KANDEMİR, Ekber. (2023). Returning to Quad: India's Search for Regional Security. *Codrul Cosminului*, 29(2), 401-424. h
- BANKA, Neha. (2022). How Sikkim Became a Part of India. *The Indian Express*. <https://indianexpress.com/article/explained/explained-sikkim-history-culture-became-a-part-of-india-7920790/> (Erişim Tarihi: 28.04.2024)
- BHAGAVAN, Manu. (2010). A New Hope: India, the United Nations and the Making of the Universal Declaration of Human Rights. *Modern Asian Studies*, 44(2), 311-347. <https://www.jstor.org/stable/27764658> (Erişim Tarihi: 20.04.2024)
- BHATT, Purnima M. (2018). *The African Diaspora in India: Assimilation, Change and Cultural Survivals*. Routledge.
- BJERK, Paul. (2015). *Building a Peaceful Nation: Julius Nyerere and the Establishment of Sovereignty in Tanzania, 1960–1964* (1. bs). Boydell and Brewer Limited.
- BOFULIN, Martina. (2022). Qiaoxiang 2.0: The People's Republic of China and Diaspora Governance at the Local Level. *China Perspectives*, 2022/04, 7-15.
- BROWN, Judith. M. (2006). *Global South Asians: Introducing the modern Diaspora*. Cambridge University Press.
- COMELLI, Fabio.- DAVID, Antonio.- EYRAUD, Luc.- KOVACS, Peter.- MON-

- TOYA, Jimena.- SODE, Arthur. (2023, Eylül 26). *How to Avoid a Debt Crisis in Sub-Saharan Africa*. IMF. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/09/26/cf-how-to-avoid-a-debt-crisis-in-sub-saharan-africa> (Erişim Tarihi: 20.04.2024)
- ÇALIŞKAN, Göktuğ. (2021). Afrika'daki Hindistan Varlığı, <https://www.ankasam.org/afrikadaki-hindistan-varligi/> (Erişim Tarihi: 23.05.2024)
- DORIANI, Kara. E. (2014). *Indian Diaspora in the United States: Exploring Attitudes towards Migratory Return*. <https://doi.org/10.13140/2.1.2052.0008> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- GoI. (2014, Temmuz 31). *Ministry of Overseas Indian Affairs' Steps for the Welfare of Indians Working in Different Gulf Countries*. Press Information Bureau. <https://pib.gov.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=107780> (Erişim Tarihi: 20.04.2024)
- GoI. (2023). *Duty Free Tariff Preference (DFTP) Scheme by India for Least Developed Countries (LDCs)*. India Commerce. <https://commerce.gov.in/wp-content/uploads/2023/06/Annexure-II-DFTP-Scheme-2008.pdf> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- HAITAO, Jia. (2020). British Colonial Expansion with Indian Diaspora: The Pattern of Indian Overseas Migration. *Cappadocia Journal of Area Studies (CJAS)*, *Cappadocia University*, 2(1), 56-81. <https://doi.org/10.38154/cjas.27> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- HARDEEP, S. Puri - Hidetoshi Nishimura. (RIS Reports). *Asia Africa Growth Corridor: Partnership for Sustainable and Innovative Development* (s. 16) [A Vision Document], RIS. <https://www.eria.org/Asia-Africa-Growth-Corridor-Document.pdf> (Erişim Tarihi: 20.04.2024)
- IRVING, Zarwan. (2016). *Indian businessmen in Kenya During the Twentieth Century: A Case Study* (s. 409). Yale University. [https://shs.hal.science/tel-01259828/file/THESES%20\(PHDs\)%20INDIAN%20BUSNIESS%20IN%20KENYA%20DURING%20THE%20TWENTIETH%20CENTURY.pdf](https://shs.hal.science/tel-01259828/file/THESES%20(PHDs)%20INDIAN%20BUSNIESS%20IN%20KENYA%20DURING%20THE%20TWENTIETH%20CENTURY.pdf) (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- JAIN, Amit K.- Tripathi, Upendra. N.- Katiyar, Vinita. (2017). An Overview on Indian Diaspora in Africa. *Educational Quest- An International Journal of Education and Applied Social Sciences*, 8(1), 17. <https://doi.org/10.5958/2230-7311.2017.00003.4> (Erişim Tarihi: 27.05.2024)
- KEGLEY, Charles. W.- WITTKOPF, Eugene. R. (1997). *World politics: Trend and transformation*. St. Martin's Press.
- LANDY, Frederic.- MAHARAJ, Brij.- MAINET-VALLEIX, Helena. (2004). Are people of Indian origin (PIO) "Indian"? A case study of South Africa. *Geoforum*, 35(2), 203-215.
- MEA. (2002, Ocak 8). *Summary of Press Briefing by Mr. L.M. Singhvi, Chairman of the High Level Committee on the Indian Diaspora and the Official Spokes-*

person. MEA. <https://www.mea.gov.in/media-briefings.htm?dtl/2978/Summary+of+Press+Briefing+by+Mr+LM+Singhvi+Chairman+of+the+High+Level> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)

- MOL, Rajani.-SINGH, Balinder.- CHATTU,V.ijay K.- KAUR, Jaspal.- SINGH, Balinder. (2022). India's Health Diplomacy as a Soft Power Tool towards Africa: Humanitarian and Geopolitical Analysis. *Journal of Asian and African Studies*, 57(6), 1109-1125. <https://doi.org/10.1177/00219096211039539> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- MUKHERJEE, Anit. (2022). Towards control and effectiveness: The Ministry of Defence and civil-military relations in India. *Journal of Strategic Studies*, 1-23.
- MUKHOPADHYAY, Jayita. (2010). Indian Diaspora in South East Asia: Predicaments and Prospects. *The Indian Journal of Political Science*, 71(3), 995-1002. <https://www.jstor.org/stable/42748423> (Erişim Tarihi: 28.04.2024)
- NANTULYA, Paul. (2023, Aralık 12). Africa-India Cooperation Sets Benchmark for Partnership. *Africa Center for Strategic Studies*. <https://africacenter.org/spotlight/africa-india-cooperation-benchmark-partnership/> (Erişim Tarihi: 28.04.2024)
- NARENDRA MODİ (Direktör). (2018, Temmuz 24). *PM Modi addresses Indian Diaspora at Kampala, Uganda*. <https://www.youtube.com/watch?v=uFqZ-33Fe6e4> (Erişim Tarihi: 28.04.2024)
- NASAR, Saima. (2022, Ağustos 12). When Uganda Expelled Its Asian Population in 1972, Britain Tried to Exclude Them. *New Lines Magazine*. <https://newlines-mag.com/essays/when-uganda-expelled-its-asian-population-in-1972-britain-tried-to-exclude-them/> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- O'CONNOR, Richard. (2019). The Anglo-Indian Diaspora: Post-Colonial Challenges, Connections and Contributions. *International Journal of Anglo-Indian Studies*, 19(2), 25-41. <https://www.international-journal-of-anglo-indian-studies.org/index.php/IJAIS/article/view/215> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- PTI. (2018, Mart 10). India, France sign strategic pact on use of each other's military bases. *The Times of India*. <https://timesofindia.indiatimes.com/india/india-france-sign-strategic-pact-on-use-of-each-others-military-bases/article-show/63248889.cms> (Erişim Tarihi: 23.04.2024)
- SANDEEP, Dikshit. (2008, Şubat 13). India to shun partnership with West in Africa. *The Hindu*. <https://www.thehindu.com/todays-paper/> (Erişim Tarihi: 24.04.2024)
- SHREYA, Challagalla. (2023, Ağustos 20). The diaspora and India's growth story. *ORF Online*. <https://www.orfonline.org/research/the-diaspora-and-india-s-growth-story> (Erişim Tarihi: 24.04.2024)
- SIDDHARTH Dixit- INDERMIT, S. Gill, - CHINMOY, Kumar. (2019). *Are Econom-*

- ic Relations with India Helping Africa? Trade, Investment and Development in the Middle-Income South* (s. 31). <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/03/Are-Economic-Relations-with-India-Helping-Africa.pdf> (Erişim Tarihi: 26.04.2024)
- STANZIANI, Alessandro. (2020). *Slavery and Post Slavery in the Indian Ocean World*. <https://hal.science/hal-02556369>(Erişim Tarihi: 24.04.2024)
- TAYLOR, Ian. (2012). India's rise in Africa. *International Affairs*, 88(4), 779-798. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2346.2012.01101.x> (Erişim Tarihi: 26.04.2024)
- THOBEJANE, Tsoaledi. D. (2005). *Education in post-apartheid South Africa: Towards liberation or equity?* [University of Massachusetts Amherst]. <https://doi.org/10.7275/C25F-R811> (Erişim Tarihi: 23.04.2024)
- TOKATLI, Seda. G. (2023). Çin'in Kuşak ve Yol Girişiminin uluslararası Ekonomi Politikası. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 41, 283-302. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.1313218> (Erişim Tarihi: 21.04.2024)
- UNCTAD. (2023, Mayıs 7). *Investment flows to Africa dropped to \$45 billion in 2022*. <https://unctad.org/news/investment-flows-africa-dropped-45-billion-2022> (Erişim Tarihi: 23.04.2024)
- VIVEK, Mishra. (2023, Mart 9). *The transcending arc of India-US relations since Pokhran II*. ORF Online. <https://www.orfonline.org/expert-speak/the-transcending-arc-of-india-us-relations-since-pokhran-ii> (Erişim Tarihi: 23.04.2024)
- YÜRÜK, Emre. (2022). Ottoman–Asia Relations: A Study of the Ottoman and Mughal Relations. In: Anas, O. (eds) *Turkey's Asia Relations*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-93515-3_3
- WAGNER, Christian. (2019). India's Africa policy. *SWP Research Paper*, 31. <https://doi.org/10.18449/2019RP09> (Erişim Tarihi: 28.04.2024)

Extended Summary

The Indian diaspora in African countries has recently come to occupy an important place in India's foreign policy. This relationship has traditionally influenced India's economic policies and cultural relations. African countries have become more important as economic partners with India's growing energy needs and liberalisation policies. Moreover, changes in the international global order, such as the recent rise of China, have contributed to deepening India's relations with African countries by bringing together actors such as India and the European Union.

This article analyses the historical development of India's Africa policy, the role of the diaspora in India's relations with African countries, and the impact of the European Union (EU) in recent relations. The analyses, conducted using qualitative research methods within the framework of historical research methods, are important for understanding India's strategic alliances with African countries and highlighting the role of the European Union in this process.

The African continent has historically played an important role in India's foreign policy. For a long time, however, India's interest in the region was limited by its economic neglect. This situation began to change with the signing of the Strategic Partnership Agreement between India and the European Union in 2000. Today, both regions share common interests in the international arena, and factors such as the rise of China are encouraging closer relations between Europe and India. In this context, the article's findings, based on both historical analysis and contemporary data, provide a comprehensive overview for understanding the changing dynamics in India's Africa policy. In this context, this article consists of three main sections. The first section discusses the changing dynamics of India's relations with African countries and the evolution of the India-EU global strategic partnership and its implications for India's relations with African countries. The second section provides a historical overview of India's relations with African countries and analyses the traces of the expansion of the Indian diaspora in Africa. The last part of the article analyses the place of the diaspora in India's relations with African countries using recent data.

In recent years, there has been much discussion in the literature about the increasing role of diasporas in India's Africa policy. India's active use of the diaspora to promote its economic and political interests in Africa can be characterised as a general conclusion in this literature. This situation suggests that a new era has begun in Africa's relations with India. The aim of this study is to analyse in depth the relationship between Africa and the Indian diaspora and to highlight the opportunities that this relationship offers to both regions. In this way, the potential of the diaspora can be better understood and contribute to the further strengthening of the relationship. This paper also aims to analyse the impact of the Indian diaspora on the relationship between African countries and India. Historical research methods will be used to understand the origins and development of this relationship. In addition, the cultural and historical context of this relationship is examined in depth through comparative analysis and literature review. The article uses qualitative research methods to conduct a literature review and analyse existing academic sources. In addition, an assessment of current developments in India's and the EU's Africa policy and relations has been made using various analytical approaches. These analyses are intended to provide the basis for understanding India's strategic position in Africa and for developing future policy recommendations.

Keywords: Africa, India, diaspora, Indian diaspora, foreign policy